

Balandžio 29- oji

TARPTAUTINĖ IMUNOLOGIJS DIENA

Kiekvienas paskiepytas vaikas –
svarbus visai
visuomenės sveikatai

Skėtis saugo mus nuo lietaus lašų,
profilaktiniai skiepai – nuo vakcinomis valdomų ligų

*Balandžio 29-ąją minint Tarptautinę imunologijos dieną, visuomenės sveikatos specialistai siekia atkreipti tėvelių dėmesį į profilaktinius vaikų skiepus. **VAIKŲ SKIEPIJIMAS** -prioritetinga sveikatos priežiūros sritis visame pasaulyje, nepaisant šalies ekonominio išsivystymo lygio. Tai ne tik asmens apsaugos priemonė, bet ir efektyvus užkrečiamųjų ligų kontrolės mechanizmas, vienas svarbiausių įrankių, leidžiančių užkirsti kelią ligoms ir apsaugoti vaikus, bei visą visuomenę nuo infekcinių ligų plitimo. Nuo visuomenės požiūrio į skiepus, skiepų saugumą ir jų būtinumą, priklauso vykdomų skiepavimo programų veiksmingumas.*

Po visą pasaulį sukausčiusios Covid -19 infekcijos, kuomet gyvenome karantino režimu, klaidingas tėvų įsitikinimas, kad vykti su vaiku į gydymo įstaigas skiepytis nesaugu ir galima vizitą į skiepų kabinetą atidėti, lėmė ir sumenkusį vaikų planinės vakcinacijos mastą. Be visa to, kasmet paskiepijama vis mažiau vaikų ir dėl tarp tėvų vyraujančių įvairių baimių bei nepagrįstų įsitikinimų, kad kai kurios vakcinos yra nesaugios, kombinuotos vakcinos gali išbalansuoti vaiko

imuninę sistemą ar net sukelti autizmą. Tokie mokslu neįrodyti įsitikinimai ir tėvų atsisakymas skiepyti vaikus, kelia grėsmę, nes vakcinomis iki šiol valdytos sunkios ligos vėl taps dažnos ne tik tarp neskiepytų vaikų, bet ir visoje visuomenėje. Sąmoningumo trūkumas, kad skiepytis nėra būtina, nes vis tiek šiomis ligomis jau nebesergame taip pat turi įtakos nepakankamoms vaikų vakcinacijos apimtims. Visuomenės sveikatos specialistai ir epidemiologai Tarptautinę imunologijos dieną, skleidžia svarbia žinutę tėvams, kad nebesergame būtent dėl to, kad skiepijome vaikus, o tai leido visuomenei beveik pamiršti pavojingas infekcines ligas, todėl nebeįvertiname jų grėsmės. Net ir didžiausi skiepų priešininkai negali paneigti fakto, kad dėl masinio skiepavimo išnyko tokios pavojingos infekcinės ligos kaip raupai ir poliomielitas. Pasaulio sveikatos organizacijos duomenimis, skiepavimo mastas, leidžiantis valdyti užkrečiamąsias ligas, yra ne mažiau kaip 90–95 proc. paskiepytų vaikų.

Didžiausią nerimą kelią kombinuotos vakcinos

Didžiausią susirūpinimą kelia skiepavimo nuo tymų, epideminio parotito ir raudonukės (MMR) apimtys, kurios 2022 m. dar nukrito ir tesiekė 86,46 proc. (2021 m. – 88,41 proc.). Praėjusiais metais nuo šių ligų mažiau vaikų paskiepyta beveik visose Lietuvos savivaldybėse. Šiaulių mieste vaikų skiepjamų nuo tymų, epideminio parotito ir raudonukės (MMR) apimtys taip pat yra nepakankamos, 2 metų amžiaus vaikų siekia tik 87,6 proc., 7 metų amžiaus vaikų – 93,0 proc.

Kasmet paskiepijama mažiau vaikų ir nuo difterijos, kokliušo, stabligės, poliomielito ir Haemophilus influenzae (Hib). Nuo minėtų ligų vakcina yra kombinuota ir kūdikių tėveliai prisibijo didesnių ir rimtesnių ar sunkiau nustatomų šalutinių poveikių arba mažesnio jos veiksmingumo.

Tarptautinė imunologijos diena yra puiki proga atkreipti visuomenės dėmesį į skiepų naudą, nes kiekvienas vaikas turi teisę gyventi be ligų, kurių galima išvengti skiepijantis. O kylant abejonėms dėl šių vakcinų reikalingumo ar saugumo, siūlome rinktis faktus, o ne mitus!

Kodėl svarbu vaiką paskiepyti MMR vakcina?

- Šiandien pasaulyje tarp visų vakcinuojamųjų ligų mirtingumas nuo tymų yra didžiausias.
- Neturintiems specifinio imuniteto vaikams imlumas tymams yra 90-95 proc.

- Tie vaikai, kurie bus paskiepyti dviem dozėmis, bet susirgs epideminiu parotitu turės žymiai mažesnę komplikacijų riziką.

Kodėl svarbu paskiepyti mergaites?

Skiepyta mergaitė užaugs ir taps mama. Ji bus apsaugota nuo raudonukės, kuri ypač pavojinga nėščiosioms. Raudonuke susirgus pirmajame nėštumo trimestre kyla didelis vaisiaus apsigimimų pavojus.

Kodėl svarbu paskiepyti berniukus?

Epideminis parotitas pavojingesnis berniukams, nes jie serga dažniau nei mergaitės. Pastariesiems gali būti pažeistos lytinės liaukos ir tai gali tapti nevaisingumo priežastimi.

Koks MMR vakcinės efektyvumas?

- ✓ Maždaug 99 proc. žmonių yra apsaugoti nuo susirgimo tymais ir raudonuke;
- ✓ Maždaug 88 proc. žmonių yra apsaugoti nuo epideminio parotito.

Kiek kartų ir kada skiepijama MMR vakcina?

Pilnaverčiam imunitetui susidaryti jūsų vaikui būtinos DVI VAKCINOS DOZĖS:

- Pirmoji dozė įskiepijama **15-16 mėnesių**;
- Antroji dozė įskiepijama **6-7 metų amžiaus vaikams**.

Ar tiesa, kad MMR vakcina sukelia autizmą?

Ekspertai iš viso pasaulio, įskaitant Pasaulio sveikatos organizaciją, teigia, kad nėra jokios sąsajos tarp MMR vakcinės ir autizmo, nes nėra jokių mokslinių įrodymų, patvirtinančių šį ryšį. Tiesa, dažniausiai autizmo spektro sutrikimas vaikams nustatomas antraisiais gyvenimo metais, būtent tuomet, kada vaikas yra skiepijamas šia vakcina, būtent dėl šios priežasties kyla nepagrįstų baimių dėl šios vakcinės saugumo.

Kodėl svarbu vaiką paskiepyti Hib vakcina?

Ši vakcina apsaugo Jūsų vaiką net nuo penkių ligų:

Difterijos, stabligės, kokliušo, poliomielito ir B tipo *Haemophilus influenzae* infekcijos.

Kiek kartų ir kada vaikas skiepijamas kombinuota Hib vakcina?

Pilnaverčiam imunitetui susidaryti jūsų vaikui yra būtinos

KETURIOS VAKCINOS DOZĖS:

- Pirmoji dozė įskiepijama **2 mėnesių amžiaus**;
- Antroji dozė įskiepijama **4 mėnesių amžiaus**;
- Trečioji dozė – **6 mėnesių amžiaus**
- Ketvirtoji dozė (revakcinacija) – **18 mėnesių amžiaus**.

Ar ši vakcina yra saugi?

Kombinuotos vakcinos suteikia tokią pačią efektyvią apsaugą, kaip ir kitos. Prieš pasiekiant vartotoją, tikrinamas tiek kiekvienas kombinuotos vakcinos komponentas atskirai, tiek ir jų poveikis organizmui po vienos injekcijos.

Kombinuotų vakcinų poreikis atsirado, kuomet imta skiepyti nuo didelio skaičiaus ligų. Jos kuriamos tam, kad pavyktų sumažinti apsilankymų pas gydytoją ir dūrių skaičių. Šios vakcinos taip pat sumažina medicinos personalo, transportavimo, sandėliavimo kaštus (nors jų kūrimas yra gerokai brangesnis ir ilgesnis).

Laikantis Lietuvos profilaktinių vaikų skiepimų kalendoriaus vaikai iki 7 metų amžiaus yra paskiepijami, priklausomai nuo tėvų pasirinkimo ir gydytojų rekomendacijų, iki 14 kartų. Jeigu laikytumėmės identiško plano, tačiau nenaudotume kombinuotų vakcinų, vaikus reikėtų skiepyti 26 kartus.

Nuo pat gimimo kūdikio imuninė sistema saugo jį nuo aplinkoje esančių mikrobu. Be šios apsaugos kūdikio organizmas tiesiog nesusidorotų su dešimtimis tūkstančių bakterijų ir virusų,

kurių nuolat yra ant odos, nosyje, gerklėje ir žarnyne. Būtent todėl, kūdikio imuninė sistema paprastai ir lengvai susidoroja su keliomis vakcinomis, skiriamomis pagal imunizacijos programą.

Lietuvos vaikų skiepų kalendorius yra rekomenduojamojo pobūdžio vakcinų sąrašas, kuriame nurodyta, kokių laikų mažamečiai turėtų gauti tam tikrus skiepus. Šis kalendorius reguliariai peržiūrimas, todėl palaiptams vis plečiasi ar kinta.

2023 metų vaikų skiepų kalendoriuje atsirado papildoma vakcina berniukams nuo žmogaus papilomos viruso (ŽPV). Vakcina yra nemokamai prieinama visiems 11 metų berniukams.

Visuomenės sveikatos specialistai ragina pasirūpinti sveika gyvenimo pradžia ir laikytis LR vakcinų skiepijimo kalendoriaus, nes ypač pirmaisiais gyvenimo metais jis sudarytas taip, kad būtų pasiektas patikimas ir ilgalaikis imunitetas. Skiepų atidėjimas ar pertrauka gali sugrąžinti seniai primirštas ligas.

Šiaulių visuomenės sveikatos biuro parengtą skiepų kalendorių – planuoklį iki 2 metų amžiaus vaikams galite rasti paspaudę čia:

[https://www.sveikatos-biuras.lt/files/_skiep%20kalendorius-planuoklis%20\(mmr\)%202023.pdf](https://www.sveikatos-biuras.lt/files/_skiep%20kalendorius-planuoklis%20(mmr)%202023.pdf)

Informaciją parengė:

Šiaulių m. sav. visuomenės sveikatos biuro visuomenės sveikatos specialistė

Karolina Rušinskiene